

พระพุทธรูปล้านนา

กับคติพระพุทธศาสนามหายานแบบตันตระ
นิกายวัชรยาน

รองศาสตราจารย์ ม.ล. สุธสวัสดี สุขสวัสดี

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ	๑
บทที่ ๒ ประเพณีเกี่ยวกับพระพุทธรูปล้านนายุครุ่งเรือง	๙
ยุครุ่งเรืองของล้านนา: นิยาม และความหมาย	๙
พระพุทธรูปล้านนายุครุ่งเรืองที่ปรากฏในชินกาลมาลีปกรณ์	๑๔
ประเพณีการสร้างพระพุทธรูปล้านนายุครุ่งเรือง	๒๐
จากหลักฐานจารึก	
กิจกรรมทางพุทธศาสนาในล้านนา	๓๒
บทที่ ๓ งานช่างและพิธีกรรมล้านนาในการสร้างพระพุทธรูป	๓๗
การสร้างพระพุทธรูปและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง	๓๗
พระพุทธรูปก่ออิฐ	๓๘
พระพุทธรูปหล่อสำริด	๔๓
ช่างหล่อพระพุทธรูปในเชียงใหม่ปัจจุบัน	๔๖
มาตราส่วน (สัดส่วน) ของพระพุทธรูปล้านนา	๔๙
พิธีพุทธาภิเษกพระพุทธรูป หรือพิธีอบรมพระเจ้าแบบล้านนา	๕๑
ขั้นตอน และความหมายของพิธี	๕๑
อานุภาพของพระปริตร	๕๔
บทที่ ๔ พระพุทธรูปสำริดที่มีจารึกในจังหวัดเชียงใหม่	๕๗
กับมหาบุรุษลักษณะ ๓๒ ประการ	
มหาบุรุษลักษณะในคัมภีร์ฝ่ายมหายาน และเถรวาท	๕๗
หมวดที่ ๑ พระพุทธสีหิงค์ (พระสิงห์)	๕๘
หมวดที่ ๑.๑ พระพุทธสีหิงค์ (พระสิงห์) แบบกระด้าง	๕๘
หมวดที่ ๑.๒ พระพุทธสีหิงค์ (พระสิงห์) แบบอ่อนโยน	๖๘
หมวดที่ ๒ พระพุทธสีหิงค์ (พระสิงห์) จำลอง	๗๒
หมวดที่ ๓ พระพุทธรูปปางมารวิชัยขัดสมาธิราบ	๗๙
หมวดที่ ๓.๑ พระพุทธรูปปางมารวิชัยขัดสมาธิราบ	๗๙
ที่มีพุทธลักษณะแบบพระพุทธรูปสีหิงค์	

หมวดที่ ๓.๒ พระพุทธรูปปางมารวิชัย ขัดสมาธิราบ	๘๔
หมวดที่ ๓.๓ พระพุทธรูปปางมารวิชัย ขัดสมาธิราบ	๙๒
พระพักตร์กลม	
หมวดที่ ๔ พระละโว้หรือพระเจ้าช้างคัม และพระละโว้จำลอง	๙๖
หมวดที่ ๕ พระพุทธรูปปางสมาธิ ขัดสมาธิราบ	๙๙
หมวดที่ ๖ พระพุทธรูปประทับยืน ปางอุ้มบาตร	๑๐๒
ปางประทับรอยพระบาท และปางเปิดโลก	
มหาบุรุษลักษณะ ๓๒ ประการ และอนุพยัญชนะ ๘๐ ประการ	๑๐๕
คาถาหัวใจพระสังห์หรือคาถาปฐมมัง	๑๐๘
สังคมช่างล้านนา	๑๑๒
บทที่ ๕ บทบาทลัทธิมหายานและนิกายวัชรยานที่มีต่อ	๑๑๓
พระพุทธรูปลังกา	
สังเขปประวัติศาสตร์พุทธศาสนาในลังกา	๑๑๓
คติการบูชารูปสัญลักษณ์ในพุทธศาสนา และกำเนิด	๑๑๘
พระพุทธรูปลังกา	
คติการบูชาพระพุทธรูปและรูปเคารพในลังกา	๑๒๑
วิธีการหล่อสุญชัยในลังกา	๑๒๓
สัดส่วนพระพุทธรูปลังกา และคติมหาบุรุษลักษณะ	๑๒๕
การทำพิธีพุทธาภิเษกพระพุทธรูปลังกา	๑๒๘
ลัทธิมหายานในลังกา	๑๓๓
ปัญหาเรื่องเทพปรณัมของลัทธิมหายานในลังกา	๑๓๔
การฟื้นฟูพุทธศิลป์ยุคเมืองโปลงนารูวะ	๑๓๘
จากลังกาถึงล้านนา	๑๔๐
บทที่ ๖ พระพุทธรูปทิเบต พระพุทธรูปเนปาล และพิธีพุทธาภิเษก	๑๔๕
แบบวัชรยาน	
ก. พระพุทธรูปทิเบต	
พัฒนาการของพุทธศิลป์ทิเบต	๑๔๖
ความเป็นมาของวัฒนธรรมทิเบต	๑๔๖
พุทธศาสนาในทิเบต	๑๔๗
กำเนิดของพุทธศิลป์ทิเบต	๑๔๘

ปฎิมากรรมทิเบต ๒ สกุลช่างสำคัญ	๑๕๐
การหล่อรูปเคารพโลหะของช่างทิเบต	๑๕๑
การสร้างพระพุทธรูป และรูปเคารพในลัทธิมหายาน	๑๕๒
และนิกายวัชรยาน	
พิธีพุทธาภิเษก การบูชา และวิธีปฏิบัติต่อพระพุทธรูป	๑๕๗
ของชาวทิเบต	
พิธีพุทธาภิเษกพระพุทธรูปในทิเบต	๑๕๗
การบูชาและการปฏิบัติต่อพระพุทธรูปในทิเบต	๑๕๙
ข. พระพุทธรูปเนปาล	
เนปาลในบริบททางประวัติศาสตร์ และโบราณคดี	๑๖๐
พุทธศาสนากับการสร้างพระพุทธรูปและรูปเคารพในเนปาล	๑๖๒
ชนชาติเนวาร์	๑๖๖
การสืบสวนเรื่องงานช่างพระพุทธรูป และพิธีพุทธาภิเษก	๑๗๑
ในเนปาล	
งานช่างหล่อเนปาล	๑๗๑
งานช่างบุคูนเนปาล	๑๗๕
พิธีพุทธาภิเษกพระพุทธรูป และรูปเคารพโดยพระทิเบต	๑๗๗
ในเนปาล	
บทที่ ๗ ร่องรอยพระพุทธศาสนาหายานแบบตันตระ	
นิกายวัชรยานในล้านนา	๑๘๕
พระพุทธศาสนาหายานแบบตันตระ นิกายวัชรยาน	๑๘๕
ในเอเชียอาคเนย์	
นิกายอารี	๑๘๕
การแพร่กระจายของพระพุทธศาสนาหายาน	๑๘๙
แบบตันตระ นิกายวัชรยานสู่เอเชียอาคเนย์	
ร่องรอยพระพุทธศาสนาหายานแบบตันตระ	๑๙๒
นิกายวัชรยานในล้านนาจากบันทึกทิเบต	
เส้นทางติดต่อระหว่างล้านนากับรัฐโบราณต่าง ๆ	๑๙๘
ในดินแดนพม่า	
พระพุทธรูปทรงเครื่องหรือฤๅษีและเชียงใหม่	๒๐๒
กับพระพุทธศาสนาหายานแบบตันตระ นิกายวัชรยาน	

คัมภีร์ทิเบตกับคติพระพุทธรูปปางปราบพญาชมพูบดี	๒๐๘
กระแสนันตรยานในนิกายเถรวาท	๒๑๐
วิเคราะห์และอภิปราย	๒๑๑
ประติมานวิทยา	๒๑๑
ขนาดและสัดส่วนพระพุทธรูป	๒๑๖
วิธีการหล่อพระพุทธรูป	๒๑๘
พิธีพุทธาภิเษกและคติการบูชาพระธาตุในพระพุทธรูป	๒๒๑
คติการบรรจุพระธาตุในพระพุทธรูปแบบคันธาระ	๒๒๓
และแบบลังกา	
พระสารีริกธาตุกับแก้วมณี	๒๓๒
พิธีพุทธาภิเษกแบบวัชรยานกับคติการบรรจุหัวใจพระเจ้า	๒๓๔
พระพุทธรูปคือพระธรรมเจดีย์	๒๔๑
พระพุทธรูปสิ่งศักดิ์กับสังคมไทยล้านนา	๒๔๔
 บทที่ ๘ บทสรุป	 ๒๔๗
 บรรณานุกรม	 ๒๕๗
 อภิธานศัพท์	 ๒๗๓
 ภาคผนวก	 ๒๘๑
ภาคผนวก ๑ ตารางเปรียบเทียบพระพุทธรูป ตารางที่ ๑	๒๘๒
ภาคผนวก ๒ ตารางเปรียบเทียบพระพุทธรูป ตารางที่ ๒	๓๐๔
ภาคผนวก ๓ ลำดับกษัตริย์ราชวงศ์มังราย	๓๓๔
ภาคผนวก ๔ ที่มาของรูป (นอกเหนือจากรูปของผู้วิจัย)	๓๓๘